

DET KGL. KUNNSKAPSDEPARTEMENT
Att: Tone Flood Strøm
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 200600678-/TFS

Oslo, 30.oktober 2007
Vår ref: / DOK-2007-02550

HØRING - FORSLAG TIL NASJONALT KVALIFIKASJONSRAMMEVERK FOR HØYERE UTDANNING

Vi viser til høringsbrev med rapport fra arbeidsgruppe datert 10.07.2007 vedrørende ovennevnte sak.

Generelt:

HSH vil innledningsvis påpeke at vi oppfatter arbeidsgruppas rapport som et oversiktlig og informativt dokument som gir en dekkende beskrivelse av bakgrunnen for og hensikten med et slikt rammeverk.

Vi konstaterer at alle landene i Bolognaprosessen har forpliktet seg til å utarbeide nasjonale rammeverk som er i overensstemmelse med kvalifikasjonsrammeverket for EHEA innen 2010.

Vi registrerer videre at det i arbeidsgruppas rapport heter at dette primært skal være et informasjonsverktøy som skal kunne benyttes både nasjonalt og internasjonalt, det skal ikke virke sentraliserende eller standardiserende, men være et middel til å sette mangfold i system (Rapporten s 6). For at et system skal kunne fungere på disse premissene, må det være presist og konsist, det må inngi troverdighet og det må kunne forstås av de fleste. En videreutvikling av rammeverket, slik det foreslås her, vil kreve mye arbeid og antakeligvis kunne medføre økt byråkrati både på kort og lang sikt. Vi ser også faren for at dette kan ta fokus vekk fra annet kvalitetsarbeid i sektoren.

Kunnskapsvandring, både gjennom eget livs- og karriereløp og på tvers av land, vil bli stadig viktigere for den enkelte og for samfunnet. HSH er derfor i utgangspunktet positive til systemer som kan bidra til større forståelse for ulike typer utdanning og kompetanse, og som kan bidra til økt mobilitet. Imidlertid er vi på det nåværende tidspunkt avventende til om systemet som presenteres i arbeidsgruppas rapport, vil kunne fungere på denne måten.

Rammeverket som informasjonsverktøy:

Hensikten med et slikt rammeverk slik det blir beskrevet i arbeidsgruppas rapport, er å vise den indre sammenhengen i systemet og mulige veier gjennom det. Det fokuseres på studentenes læringsutbytte heller enn innsatsfaktorer, og livslang læring og en bedre utnyttelse av den enkeltes kompetanse står sentralt. Rammeverket skal gi en systematisk beskrivelse av hvilken kompetanse eller hvilke kvalifikasjoner de ulike utdanningsnivåene fører fram til.

Deskriptorene i rammeverket er svært generelt formulert. Eksempler på det kan være: "ha kunnskap om sentrale temaer og problemstillinger innenfor fagområdet" eller "kunne videreutvikle sine kunnskaper, ferdigheter og forståelse gjennom videre studier og yrkesliv" (Rapporten s 29). Dette er beskrivelser en like gjerne finner i læreplaner

innenfor grunnopplæringen, og der det er umulig å forstå hvilket nivå en faktisk kan forvente kompetanse på. Det er også vanskelig å følge en progresjon uttrykt i begrepene "kjenne til" - "ha kunnskap om" - "ha innsikt i".

For at systemet skal gi kunne fungere som et informasjonsverktøy, vil det derfor avhenge av at de enkelte fag og institusjoner videreutvikler og fortolker eller oversetter det nasjonale rammeverket. En slik videre bearbeiding kan gi økt informasjonsverdi, men vi er bekymret for om dette fører til at de ulike nivåene ikke lar seg sammenlikne mellom fag, institusjoner og land. For institusjonene innenfor høyere utdanning vil dette kreve mye arbeid, samtidig som verken studenter eller arbeidsliv er sikret merverdi gjennom utarbeidingen av et slikt system. Når det i rapporten heter at det i en del europeiske land for tiden er knyttet stor usikkerhet til hvordan kandidater med graden bachelor vil bli mottatt i arbeidslivet, mener vi at dette nettopp er et spørsmål om tid, og at alle omlegginger og endringer vil kunne medføre en slik temporær usikkerhet (Rapporten s 9).

Forholdet mellom rammeverk for kvalifikasjoner i Det europeiske området for høyere utdanning (EHEA)/nasjonalt rammeverk for høyere utdanning og European Qualification Framework (EQF)/nasjonalt rammeverk for livslang læring:

Det er ikke uproblematisk at dette nasjonale rammeverket er tenkt utarbeidet for institusjoner innenfor høyere utdanning, basert på de tre nivåene bachelor-, master- og doktorgrad, samtidig som det skal ses i sammenheng med utviklingen av rammeverk for livslang læring. Riktignok er det ikke vedtatt et europeisk kvalifikasjonsrammeverk, men prosessene så langt viser at det går i den retning, i tillegg til at forslaget med de åtte nivåene for læringsutbytte har vært kjent lenge. EQF for livslang læring skal dekke både formell, uformell og ikke-formell læring i alle faser av livet, mens det rammeverket vi her diskuterer først og fremst skal beskrive kunnskap, ferdigheter og kompetanse som en tilegner seg innenfor en formell læringsarena.

For det første blir det tydelig at dette rammeverket mangler forankring i de deler av utdanningssystemet som høyere utdanning bygger videre på. Det gjør at noen av beskrivelsene eller deskriptorene virker feilplassert på nivå. Eksempler kan være "kunne skrive en resonnerende tekst", "kunne arbeide både selvstendig og som deltaker i en gruppe" (Rapporten s 29), som en også finner igjen i læreplanmål for grunnskolen.

For det andre kan en risikere at koplingen til et rammeverk for livslang læring fører til at deskriptorene ikke i tilstrekkelig grad forholder seg til at opplæringen skjer innenfor en utdanningsinstitusjon med de krav en der kan stille til oppnådd kompetanse. På doktorgradsnivå må en, i alle fall innenfor de fleste fag, kunne kreve at kandidatene skal kunne kommunisere om faget på et fremmedspråk. Det er imidlertid utelatt i forslaget fra arbeidsgruppa.

Forholdet til fag som krever autorisasjon:

HSH savner en avklaring av forholdet mellom nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og autorisasjonsordning for de fag det gjelder. For å få autorisasjon vurderes både nivå og innhold. Hvilken status vil en vurdering innenfor nasjonale kvalifikasjonsrammeverk ha i forhold til en autorisasjon og ikke minst hvilken nytte vil man kunne ha av en slik vurdering? HSH tar for gitt at en ikke tenker seg at et slikt rammeverk skal kunne erstatte autorisasjonsordningen.

Forholdet til fagskole:

I arbeidsgruppas rapport heter det: "Fagskoleutdanning er per definisjon utdanning på tertiærnivået, men det er ikke, i motsetning til høyere utdanning, krav om at den skal være forskningsbasert. Fagskoleutdanning vil derfor ikke bli beskrevet i kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning i denne omgang, (...)."

Forholdet mellom fagskoleutdanning og utdanning på høgskole/universitet har behov for avklaring, og innenfor et system som vektlegger og premierer livslang læring og realkompetansevurdering, vil det være naturlig at kompetanse ervervet innenfor en utdanning på nivå over videregående skole (som fagskoleutdanning etter loven er) kan være en del av et slikt rammeverk.

Terminologi:

Rapporten redegjør for de ulike begrepene som en tenker seg benyttet, særlig i forhold til begrepet læringsutbytte. Reformen i grunnopplæringen, Kunnskapsløftet, er gjennomført med et systematisk fokus på læringsutbytte også i planverket, og der alle fags innhold er beskrevet gjennom kompetansemål. Det er få i Norge som har erfaring med å utvikle læreplaner basert på kompetansemål, og det er ikke gjennomført noen evaluering så langt av i hvilken grad en har klart å få fram systematikk og progresjon i målformuleringene. Kompetansemål blir i Kunnskapsløftet brukt for å definere det helhetlige læringsutbyttet, mens dette forslaget sidestiller kompetanse med kunnskaper og ferdigheter. Dette virker umiddelbart forvirrende, og kan vanskeliggjøre overgangen mellom de ulike nivåene i utdanningssystemet.

Ambisjonsnivå:

Arbeidsgruppa legger opp til meget ambisiøs anvendelse av dette rammeverket (Rapporten s 5 og 6); noe som fordrer at systemet er utformet på en presis måte og med stor grad av legitimitet. Det vil, så langt vi kan bedømme, kreve meget stor innsats fra mange uten at det er godtgjort at de positive effektene av dette vil kunne veie opp for en slik innsats. Vi kan ikke se at arbeidsgruppa i særlig grad har fokusert på hvilke praktiske konsekvenser dette vil ha, ikke minst for den enkelte institusjon.

Med så store ambisjoner og eventuelt tilhørende konsekvenser er det et tankekors at det ikke har vært en bredere deltakelse i arbeidsgruppen som har utformet dette.

Vennlig hilsen

HSH

Harald J. Andersen /s/
Avdelingssjef

Inger Lise Blyverket /s/
Seksjonssjef

HSH
Ullern allé 28
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 06 09 30
e-post
info@hsh-org.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

www.hsh-org.no